

Foto: Pixabay

Tillgänglig stadsodling

För några år sedan drabbades jag av den odlingsvåg som fyller media med inspirerande reportage. En av kollegorna på Funka frågade om jag ville ha en odlingslott att odla på. Det lät fantastiskt kul och intresset för djur, natur och hållbarhetsfrågor har alltid engagerat mig men samtidigt uppkom en annan tanke – hur ska det gå till, funkar det när man sitter i rullstol?

Jag tycker det var kul att börja odla egna ekologiska grönsaker, bär och frukter. Att jag själv får utöva lite konsumentmakt och inte bara köpa alla grönsaker från affären. Att själv få sätta ett frö och sedan fascineras av hur det växer. Dessutom hade jag förmånen att få hänga med min morfar som jobbade i parkförvaltningen i Solna stad på tidigt 70-tal. Pyslandet med växterna och allt vattnande i växthusen i Ulriksdal är positiva minnen som lever kvar.

En odlingsyta är naturligtvis inte tillgänglig av sig själv. Som rullstolsburen, rörelsehindrad och brukare av personlig assistans hade jag alltså ett antal fysiska frågor att lösa för att odlandet skulle kännas roligt och meningsfullt.

Hur tillgänglig ska odlingen vara?

En av de första funderingarna jag hade var om alla odlingsytor behövde vara nåbara med rullstolen. Eller räcker det med att jag ser vissa saker på avstånd för att kunna maximera den begränsade odlingsyta jag arrenderar?

Personligen har jag inget behov av att kunna nå allt själv, hand och armfunktionen fungerar ändå inte till att sköta om planteringar och att bråka med det eviga ogräset. Därför blev det ett enkelt val. Vissa odlingslådor kan jag åka nära och till och med känna på växterna. Vid andra odlingsplatser räcker det istället med att se fram emot fina skördar av grönsaker eftersom det är en större jordplätt men ingen plats för rullstolen.

I växthuset har jag också, efter moget övervägande, snålat in på tillgängligheten av budgetsäl. De flesta växthus säljs nämligen bara med smala dörrar. Då funkar det inte att ta sig in i huset, varken med rullstol eller skottkärra. Jag valde att acceptera läget, spara några tusenlappar och stå i dörröppningen och titta på håll. Hade jag kommit in i växthuset med elrullen hade jag antagligen ändå vält allt därinne.

Planering av odlingsytor

Eftersom jag är beroende av personlig assistans måste jag också fundera på hur jag ska bygga upp odlingen för att skötseln ska fungera rent praktiskt. Sanningen är ju den att jag behöver assistans i väldigt många moment och det innebär att jag även måste tänka på assistentens "arbetsmiljö".

När det gäller odlingslådor har jag byggt upp och testat en mängd olika varianter. Allt från höga odlingsbäddar bestående av 3 till 4 pallkragar till bastanta egensnickrade odlingsbäddar. Ju högre låda desto lättare är det att nå växterna, både stående eller i sittande läge, exempelvis i rullstol eller rullator. Fördelen med pallkragar är att de är enkla att bygga upp eller att ta ner och flytta i de fall placeringen inte fungerar eller om tillgängligheten måste förbättras. Vi har med tiden byggt om i massor på lotten eftersom det tar ett tag att se "hur det egentligen ska vara".

Ta sig fram med rullstol eller jeep på odlingslotten

Markanläggningen var en av mina viktigaste uppgifter att lösa i början. För hur ska jag komma in på odlingslotten med min tunga elrullstol som mer än gärna gräver ner sig i den leriga jorden?

Min lott är lätt sluttande och var kraftigt övervuxen från början, vilket blev en spännande utmaning att erövra med rullstolen. Meter för meter med stenplattor gjorde att jag kunde se mer och mer av lotten. Problemet var att det blev väldigt tungt och slitigt i längden när assistenter och lottgrannar hjälpte till att lägga stenarna. Resten av markanläggningen löste jag därför med vanligt trallvirke och det fungerar utmärkt. Det blev fina breda gångar för elrullstolen och några fyndiga vändytur lite här och där. På grund av att lotten har en viss nivåskillnad så fick jag även bygga några ramper här och där. Deras lutningsgrad uppfyller inte Boverkets byggregler, men ramperna funkar ändå med elrullstolen.

Stadsodling är på ropet i många kommuner och ett litet tips till kommunerna som arrenderar ut marken kan vara att reservera några större ytor för rullstolsburna odlare. På så vis finns det utrymme att bygga en fungerande markanläggning, med tillhörande ramper om marken sluttar.

Odling, assistenter och teamwork

Idag har 3 av mina personliga assistenter skaffat egna odlingslotter i samma förening. Det underlättar en hel del eftersom vi kan hjälpa varandra på olika sätt. De övriga assistenterna gillar väl inte att gräva på lotten lika mycket som jag men alla assistenter uppskattar att få vara med och ta del av skörden som vi alla jobbat för. Den glädjen delar vi gemensamt. Odlingen ger mig dessutom många tillfällen att vara ute istället för att bara sitta hemma och titta på tv. Det spelar ingen roll vilket regnrusk det än är därute, jag är på lotten även om assistenterna tycker att jag är lite tokig. Det ingår liksom i mitt koncept med "all in" i allt jag gör.

Efter ett par säsongers odlande kan jag bara konstatera att det är en större utmaning att odla än att bygga en tillgänglig odling. Jag har en stor portion vilja och glädje när det gäller att fixa och dona med tillgänglighet. Dessutom har jag tur att ha några kreativa medhjälpare som är villiga att hjälpa till att nå målet - tillgänglig odling. Vädrets nyckfullhet och mördarsniglar är därför mina tuffaste utmanare som rullstolsburen hobbyodlare.

STEFAN PELC

Webbredaktör, skribent, bildredaktör och utbildare på Funka.

Funka är ett projekt inom funktionshinderrörelsen och marknadsledande inom området tillgänglighet.